

YÜZEY KORUMA VE YÜZEY İŞLEMLERİ

Doğru yüzey koruyucuyu seçmek için şu iki soruyu doğru yanıtlamak lazım

- Ahşabı neden, neye karşı koruyacağız?
- Koruma ve işlem sonrası elde etmek istediğimiz görüntü nedir?

Ahşap zeminde kullanılacaksa, mekanik darbelere, aşırı aşınmaya karşı dayanıklı poliüretan esaslı malzemeler, dış cephede kullanılacaksa güneşe ve dış ortam şartlarına dayanıklı esnek ve nefes alan dış ortam boyalarını seçmeliyiz.

Yüzey koruyucu seçiminde ikinci kriter ise elde edilmek istenen görüntü, ahşabın cinsi ve malzemeyi uygulama olanaklarımıza bağlıdır.

- Türkiye’de çok sık yapılan bir yanlış ilk önce ahşabın seçilip sonra görüntünün ve rengin belirlenmesidir. Doğrusu bunun tam tersidir.
- Dış ortamda kullanılacak ahşap malzeme beyaza boyanacaksa mümkün olduğu kadar az reçineli ve az budaklı bir ahşap türü seçilmelidir.
- Özellikle ahşap cephe kaplamalarında reçineli ve budaklı sarı çam, iroko gibi renkli ekstraktif madde (ahşaptan dışarı sızan yabancı maddeler) içeren ağaç türleri üzerinde beyaz ya da açık renk boyalar problem yaratır.
- Reçine ve ekstraktif maddeler mikro gözenekli (nefes alan) dış ahşap boyalarının üzerine sızarak zamanla cephede lekelerin oluşmasına sebep olur. Bu sızmayı önlemek için boyanın altına macun ve benzeri maddeler kullanılırsa da, bu sefer dışarıya sızmak isteyen reçine macun ile birlikte boyayı kaldırır ve çok alışık olduğumuz “pul pul kabarmış, dökülmüş boya” görüntüsü ortaya çıkar.
- Reçine sızması ısı derecesi ile doğru orantılı olduğundan koyu renk boyalar yüzeyin daha fazla ısınmasına ve daha fazla yüzeye çıkmasına neden olur. Ancak koyu renk boyalarda lekelenme fark edilmez ve görüntü bozulmaz.
- Geleneksel “budak yakma” yönteminin boya performansına faydadan çok zararı vardır. Yüzey işlemleri bölümünde bu konuda daha fazla bilgi bulacaksınız.

- Çok geçerli bir nedeniniz yoksa ve mutlaka dış cephede koruyucu kullanmak istiyorsanız ahşap üzerine hiçbir zaman tamamen şeffaf ve renksiz vernik

uygulanmamalıdır. Renksiz ve şeffaf vernikler ahşap yüzeyi mor ötesi ışınların etkisine karşı koruyamazlar.

- Verniklerin bazıları güneşe karşı ultraviyole filtreleri içerirler, ancak bu katkıların ömürleri

dış ortamda kullanılan ahşap için yeterli değildir. Bu tür vernik ve cilalar ancak yapı içinde kullanılan mobilyalarda renk değişmesini önleyebilirler. Dış cephede kullanılabilen şeffaf boyalarda muhakkak bir renk vardır. Bunlar, zamanla UV filtresi etkisini kaybetmeyen doğal metal oksit pigmentler içerirler.

- Yüzeyin pütürlü olması boya ömrünü uzatır
- Yüzey koruyucular ahşaba çeşitli yöntemlerle uygulanabilirler, fırça ile, daldırma ile ya da tabanca ile. Her boya her tür uygulamaya uygun değildir. En iyi sonucu alabilmek için boyanın uygulanacağı ortam, işçiliği yapacakların deneyimleri göz önünde bulundurulmalıdır.
- Şantiyede tabanca kullanmaktan geniş yüzeyli panellere fırça ile boya yapmaktan kaçınılmalıdır.
- Göz önünde bulundurulması gereken başka bir konu ise kullanılan boyanın kuruma hızıdır.

Nefes alan boya nedir?

Nefes alan boyalar, boyanan yüzeyde suyu geçirmeyen fakat su buharını geçirebilen bir boya tabakası oluşturan ürünlerdir. Bunlar su buharı geçirgenliği yüksek mikro gözenekli boyalar olarak da tanımlanabilirler. Dış ortamda kullanılan ahşabın yağışlar ve havadaki rutubet değişimleri nedeniyle çalması ya da ufak bir darbe alması sonucunda yüzeyde oluşabilecek ufak bir çatlak ahşabın ıslanmasına neden olabilir. İşte boya tabakası altındaki ahşabı ıslatan bu suyun kısa sürede kurumaması, boyanın ve ahşabın ömrü için çok önemlidir. Ahşabın uzun süre ıslak kalması hem boyanın dökülmesine hem de ahşabın çürümmesine neden olur. Nefes alan ahşap boyaları örtücü ve şeffaf olabilirler. Şeffaf olanlar da renklidir ve büyük oranda doğal metalik pigmentler ihtiva ederler, başka bir deyişle solmazlar. Bu boyalar aynı zamanda ahşaba iyi nüfuz eder ve ahşapla birlikte çalışabilecek esnekliğe sahiptir.

Su esaslı mı, solvent esaslı mı?

Son zamanlarda su esaslı boyaların moda olması bazı yanlış anlamlara neden oluyor. “Su esaslı boyalar uzun ömürlüdür, solvent esaslılar çabuk bozulur” gibi. Bu varsayım yanlıştır. Bazen solvent esaslı bir ürün su esaslıdan daha uzun ömürlü olabilir. Bu konuda çevre ile ilgili de bazı yanlış varsayımlar mevcut. Su esaslı ürünlerde solventlerin az olması boyama sırasında etrafta bulunan insanların sıhhatleri için artı bir puan kuşkusuz. Ancak bazı su esaslı parke cilalarına yeterli

sertliği sağlayabilmeleri için karsinojen kimyasallar katılır. Bu nedenle ürünler kendi özellikleri ile değerlendirilmeli, genel varsayımlardan kaçınılmalıdır. Yeni ürünler o kadar karmaşık yapılara sahiptirler ki geleneksel sentetik-selülozik sınıflandırması da artık geçerliliğini yitirmiştir.

Dış ortam boyalarının dayanıklılığı

Bir boyanın, özellikle dış ortamda, hizmet ömrünü saptamak çok zordur. Kaç yıl dayanacağı uygulamaya, ahşabın cinsine ve en önemlisi iklim şartlarına bağlıdır. Bir rakam vermek gerekiyorsa 3-7 yıl denilebilir. Bu boyaların daha önemli bir özelliği hiçbir zaman pullanıp dökülmemesi ve bakımlarının kolay olmasıdır. Bazı kuruluşlar, örneğin İngiltere’de TRADA, bu tür boyaları test edip tüketiciye bilgi verirler. Dış ortam boyaları önce yağmur, sıcaklık ve güneşin etkisini taklit eden iklimlendirme etüvlerinde test edilir, ancak asıl değerlendirme hakiki saha deneyleri ile yapılır. Unutulmaması gereken bir nokta bu boyaların hiçbir zaman önkoruma işleminin yerini tutmadığıdır. Çoğu yüzey küfü ve mavi-renklilik mantarlarına karşı aktif maddeler içerir, ancak **ahşapta küf ve mavi renklenmenin “çürüme” ile ilgisi yoktur.**

YÜZEY İŞLEMLERİ

Bir boyanın dayanıklılığı, boyanın yapısı kadar uygulandığı yüzeyin özelliklerine de bağlıdır. Dış ortam ahşap boyaları doğrudan temiz ahşabın üzerine sürülmelidir. Bezir yağı, dolgu malzemeleri ve özellikle macun, dış ortam boyalarının en büyük düşmanlarıdır. Genelde son görüntünün düzgün ve pürüzsüz olması istendiğinden boya öncesi planya ve zımpara önerilse de, **dış ortamda yüzey ne kadar pürüzlü ise boya ömrü de o kadar fazladır. Kumlanmış ya da sadece şeritten geçmiş dış cephe kaplamaları üzerinde boyanın hizmet ömrü çok daha uzundur.** Güneşten etkilenmiş yüzeylerde (solmuş ya da renk değiştirmiş) boya uygulaması yapılmamalı doğal halinde kalması ahşabın ömrünü etkilemez. Budaklardan reçine sızmasını engellemek ya da boya sökmek için yüzeyin yakılması da boyanın hizmet ömrünü azaltır. Bu Yanmış yüzey, boyanın ahşaba nüfuz etmesini engeller ve ömrünü kısaltır. Reçineli ahşap kullanmak istenirse Yüksek Isıl İşlem

görmüş (Thermowood) malzemeler tercih edilmelidir.

Ahşap elemanların üretilmesinde tasarım da her zaman çok önemlidir. Bunun en basit örneği, keskin köşelerden kaçınma gerekliliğidir. Ahşap profiller her zaman yuvarlatılmalıdır. Keskin köşeler üzerindeki boyanın ömrü yuvarlatılmışsa göre çok azdır.

Eski ahşap yüzeylerin boyanması

Eski ahşap yüzeylere dış ortam ahşap boyaları uygulanmadan önce eski boyanın, özellikle boya yüzeyinde çatlaklar, kabarmalar, dökülmeler varsa, tamamen sökülmesi güneş etkisiyle kararmış ve lif tahribatına uğramış yüzeylerin zımpara ile temizlenmesi gerekir. Eğer eski boyanın ahşap yüzeye tutunması tam ise sadece bir yüzey temizlemesi yeterli olabilir. Temizleme işlemine karar vermek için Senkron'u arayabilirsiniz.

Boyanın sökülmesi

Mevcut boyanın sökülmesi için çeşitli yöntemler mevcuttur.

1. Mekanik temizleme

En çok tavsiye edilen yöntem boyanın zımpara ile sökülmesidir. Bu yöntemle hem bütün boyanın sökülmesi sağlanır hem de yeni boyanın uygulanması için sağlıklı bir yüzey hazırlanır. Türkiye'de bu işlem için kullanılan klasik titreşimli ve dairesel zımparalar

yüzeyde istenmeyen ve düzeltilmesi zor olan çizikler meydana getirmektedir. Zımpara işlemini kolaylaştıran çok çeşitli yeni aletler mevcuttur.

Bu konu için Dynabrade'in web sitesini incelemenizi öneririz.(www.dynabrade.com)
Alet ve zımpara seçimi için segeli@egebant.com.tr adresine e-mail gönderebilirsiniz.

2. Sıcak hava tabancaları

Ahşap yüzeye zarar vermeyecek ikinci yöntem ise sıcak hava tabancaları kullanmaktır. Sıcak hava tabancaları kullanıldıktan sonra yeni boyanın sağlıklı bir şekilde ahşaba bağlanmasını sağlamak için yüzeyin zımparalanması önerilir. Sıcak hava tabancaları ile ilgili bilgi almak için Bosch'un web sitesine bakmanızı öneririz..

3. Yakma

Hızlı bir işlemdir ancak ahşap yüzeyde oluşan yanık bölgeler yeni boyanın tutunmasını olumsuz yönde etkiler.

4. Boya sökücüler

Yukarıdaki metotların uygulanamadığı yerlerde solvent tipi boya sökücüler kullanılabilir. Kostik içeren boya sökücüler daha hızlı çalışır ancak yüzeyde zararlı kalıntılar bırakabilir. Boya sökücü kullanıldıktan sonra yüzey temiz su veya solvent ile temizlenmelidir. Panjur gibi yapıdan sökülebilen malzemeler için Türkiye için yeni bir yöntem ise özel solventlere daldırmadır.

Detaylı bilgi için bize yazın.

5. Çürüme ve böcek tahribatının iyileştirilmesi

Boya söküldükten sonra çürümüş ya da elyafı zayıflamış bölümler tamir edilmeli ve yüzeye fırça ile bir önkoruma maddesi uygulanmalıdır. Yeni boya uygulanmasından önce koruyucu maddenin kurumması beklenmelidir.